

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ**

**«БӨБЕК» ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ,
БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ САУЫҚТЫРУ ОРТАЛЫҒЫ**

ӨЗІН-ӨЗІ ТАҢУ

ОҚУШЫ ДӘПТЕРІ

7-СЫНЫП

Алматы
2017

ӘОЖ 373.167.1:159.9

Ә 29

«Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру бағдарламасының
авторы С.А. Назарбаева

**Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі ұсынған**

ISBN 978-601-7819-72-9

Өзін-өзі тану: Оқушы дәптері. Ж.Ж.Әкімбаева, Е.Б. Бақаш, С.С. Нуркеева, Р.М. Мұратханова / 7-сынып. – Алматы: «Бөбек» ҰҒПББСО, 2017. – 102 б.

ӘОЖ 373.167.1:159.9

ISBN 978-601-7819-72-9

© «Бөбек» ҰҒПББСО,
2017

ҚЫМБАТТЫ ЖАС ДОС!

«Өзін-өзі тану» пәніне арналған бұл дәптермен жұмыс жасауда рухани-адамгершілік құндылықтар мен адами қасиеттердің мағынасын тереңірек ұғынатын боласың.

Дәптерде берілген сұрақтар мен тапсырмалар өзінді, өзгені, айналаңды адамгершілік құндылықтар арқылы тануға жетелейді.

Дәптер сені ойландыратын сан түрлі сұрақтар мен тапсырмалардан тұрады. Оларға жауап іздей отырып, адамгершілік қарым-қатынастың, жалпыадамзаттық құндылықтардың мәнін түсініп, оны күнделікті өмірде қолдануға дағдыланасың.

Барлық іске ізгі ниетпен кіріссең, шығармашылық шаттығына бөленесің!

Таным жолындағы ізденісіңе сәттілік тілейміз!

Іске сәт, жас дос!

I тарау
ТАНЫМ ҚУАНЫШЫ

1-2 сабақтар
АҚЫЛ-ПАРАСАТ, ЕРІК-ЖІГЕР ЖӘНЕ ЖҮРЕК

**... Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұста,
Сонда толық боласың елден бөлек.**

Абай

1-тапсырма

Сөздер мен олардың анықтамаларын салыстырып, әрбір терминнің өзіне сәйкес келетін анықтамасын сызықпен бағыттап көрсет.

Ұғым	Анықтамалары
1. Парасаттылық 2. Ақылды 3. Парасат 4. Ерік-жігер 5. Ақыл	1) Адамды басқа тіршілік иелерінен ерекшелейтін аса маңызды қасиет. Шындықты танудың, оны жан-жақты зерттеп, мәнін ашу арқылы байыбына жете ұғынудың ең жоғарғы сатысы. 2) Білімді тәжірибе жүзінде дұрыс пайдалана білу. Сана-сезімі жоғары, білімді, есті адам. 3) Ақылдың мүлдем жаңа таным-білімдерді қорыта алатын және шындықтың аса терең мәнін танып біле алатын жоғары жасампаздық қабілеті. Ақылдың жоғары деңгейі. 4) Ақылдылық пен білімпаздық, мәдениеттілік, көрегенділік пен зерделілік және байыптылық, байсалдылық. 5) Адамның өз мінез-құлқын саналы түрде меңгере алу қабілеті, оның белгілі бір мақсатқа жету, іс-әрекетті орындап шығу жолында қиыншылықтарды жеңе білуінен байқалатын ішкі қуаты.

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

3-тапсырма

Мына криптограмманы дұрыс шешсең, Абайдың белгілі өлеңінің екі жолын оқуға болады.

1	2	3		4	5		6	7	8					
9	10	11	12	13	14		15	16	17	18	19	20	21	,
22	23	24	25	26	27	28		29	30	31		32	33	,
34	35	36		37	38	39	40	41	.					

- I. Екінші жақтағы жіктеу есімдігі-1,2,3.
- II. Шылау — 4,5.
- III. Математикалық сан — 6,7,8.
- IV. Құрылыс материалы — 9,10,11,12,13,14.
- V. Жер жүзі, әлем —15,16,17,18,19.
- VI. Барыс септігінің жалғауы — 20,21.
- VII. Кел сөзінің антонимі — 22,23,24.
- VIII. Жіңішке дауысты дыбыс — 25.
- IX . Дауыссыз дыбыс — 26.
- X. Аңдардың үңгірі — 27,28.
- XI. Ізде сөзінің синонимі — 29,30,31.
- XII. Шылау — 32,33.
- XIII. Жоқ сөзінің антонимі — 34,35,36.
- XIV. Ірі елді мекен, шаһар — 37,38,39,40.
- XV. Дауыссыз дыбыс — 41.

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

2-тапсырма

Берілген сөзтізбекті дұрыс шешсең, бақыт туралы мақалды оқуға болады.

I. Жұмыс, қызмет, іс – 1,2,3,4,5.

II. Жалғаулық шылау – 6,7,8.

III. Қуаныш, шаттық – 9,10,11,12,13.

IV. Бірінен-бірін бөліп алуға болмайтын, тығыз байланысты – 14,15,16,17.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	.
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	---

3-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

4-тапсырма

Берілген сөз тіркестерін оқы. Мағыналарын тауып жаз.

1. Бақыт қонды.

2. Бақыт құшағында

3. Бақыт таңы атты

4. Бақытқа бөленді.

5. Бақыты жанды

7-тапсырма

Дұрыс деп тапқан жауаптарыңды белгіле.

1-тест

Парасатты адам:

- А) Ар-ұят пен адамшылыққа жүгініп, ақиқатқа талпынады.*
- Ә) Қоғамға қызмет етеді.*
- Б) Айнала қоршаған ортамен ортақ тіл табыса алады.*

2-тест

«Өзіңнен ұяла жүрсең, сені ешкім де ұялта алмайды» деген ойға сенің көзқарасың?

- А) Дұрыс айтады әркімнің ар-ұжданы, ұяты оның бағдаршамы, көзге көрінбейтін жол бастаушысы тәрізді.*
- Ә) Мені ешкім бақылап жүрген жоқ қой. Адамдар менің мінімді байқамайды деп ойлаймын.*
- Б) Өзімнен не үшін ұялуым керек?*

3-тест

Шәкәрімнің «Өтірік ақиқаттан алыстатса, шындық ақиқатқа жақындатады. Ақылы мен ұжданы үйлесім тапқан адам өтірік айтпайды» деген ойына сенің көзқарасың?

- А) Ақиқат көзге көрінбейді сондықтан мен үшін оның өлшеуіші жоқ.*
- Ә) Ақиқатқа жүгіну – айтқан, істеген, көрген немесе естіген нәрсені дәл жеткізу. Нағыз шындық – ол Ар-ұждан.*
- Б) Зиянсыз өтіріктерді айтқанда тұрған не бар?*

4-тест

Шынайы бақытты адам:

- А) Дәулетке кенелу, рақатқа бөлену.*
- Ә) Парасатты, алдына ізгі мақсат қойып, мінез-құлқын, іс-әрекетін ерікті түрде игілікке бағыттап отыру.*
- Б) Табысқа қол жеткізу, іс-әрекеттің марапатталуы.*

3-тапсырма

Берілген сөзтізбекті дұрыс шешсең, осы сабақтың дәйексөзін оқуға болады.

I. Қадір, жақсы атақ – 1,2,3,4,5,6.

II. Намыс, ұят, адамгершілік – 7,8.

III. «Еңбек» сөзінің 3-жақтағы тәуелді формасы – 9,10,11,12,13,14.

1	2	3	4	5	6	–	7	8		9	10	11	12	13	14	.
---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	----	----	----	----	----	---

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

4-тапсырма

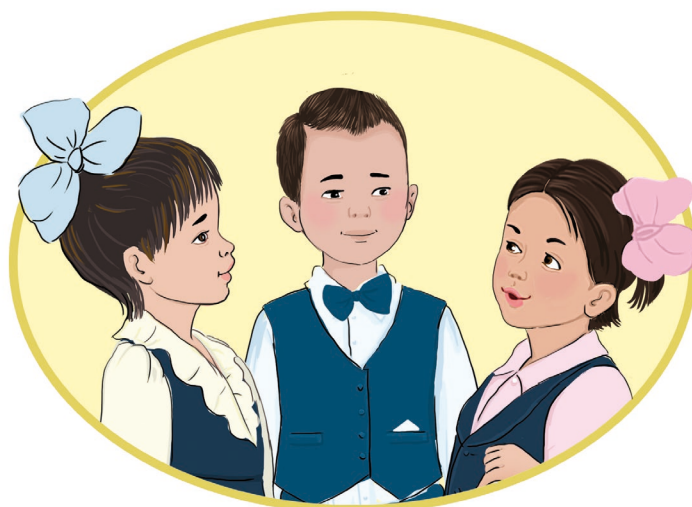
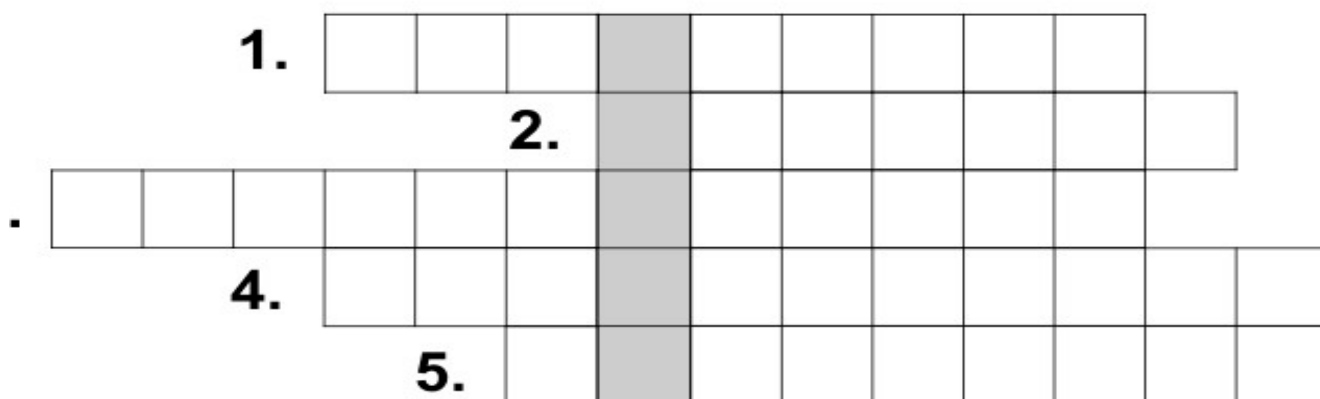
«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

3-тапсырма

Сөзжұмбақты дұрыс шешесең, ерекше торкөзден «Парыз» сөзін оқуға болады.

1. *Адам бойындағы жағымды қасиет, оның қоғамда қабылданған әдеп талаптарын мінсіз орындауы.*
2. *Адам бойындағы таза ниет, имандылық қасиет.*
3. *Адамның күнделікті өмірінде жетекші болатын ішкі қасиеттер.*
4. *Адамдардың туыстық негізде ғана емес, жалпы адамзатты бауырына тарта білуі, оларға қамқорлық көрсетуі.*
5. *Ел үшін кісілік көрсетіп, борыш, міндет, парызын орындауы.*

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

15–16 сабақтар
ҚОҒАМҒА ҚЫЗМЕТ ЕТУ

**Ел мен үшін не істей алады деп сұрама,
ел үшін өзім не істей алам деп сұра.**

Джон Кеннеди

1-тапсырма

Сөздер мен олардың анықтамаларын салыстырып, әр сөздің өзіне сәйкес келетін анықтамасын сызықпен бағыттап көрсет.

Ұғым	Анықтамалары
1. Азаматтық	а) Ақылдылық, ойлылық. Адамға ғана тән қасиет.
2. Азамат	ә) Адамдарға деген ізгі ниет, құрмет, жанашырлық пен сенім, кеңпейілдік, басқалардың мүддесі үшін жан аямаушылық.
3. Адамгершілік	б) Адамның тұлғалық жақсы қасиеттерін танытатын ұғым.
4. Кісілік	в) Адамгершілігі бар парасатты адам.
5. Саналылық	г) Ел үшін кісілік көрсетіп, борыш, міндет, парызын адал орындауы.

3-тапсырма

Берілген әріптер тізбегін
мұқият қарап, төменде берілген
жақсы қасиеттерді тауып, оқыңдар.

У	Ь	Ъ	Я	Е	Е	У	Б	М	Ъ	З	Л	И	Л	И	Ш	Т	Т	Ш	З	Ё	Ы	Я	О	Б
Ч	Н	С	К	Ц	Б	Э	Д	Ш	Ё	Е	Ц	Ж	Ч	М	С	И	Л	Ч	Т	Щ	М	Х	Ё	А
А	Ы	Ш	Р	Ь	П	Л	Б	Г	М	Ё	П	Р	У	К	Г	П	Д	Ж	К	Х	С	Ю	Р	У
С	Т	Д	В	О	Х	Ш	И	Т	Ю	Е	Х	Б	У	И	Ъ	Щ	Т	И	Ю	Ы	П	Ы	Щ	Ы
Э	Ъ	Х	Ж	Ц	Е	К	Щ	Р	Ю	Д	Й	Щ	А	У	И	Ё	С	Л	С	Ц	Ф	П	С	Р
Н	Ч	П	Я	Ф	Р	Ж	Щ	Х	У	К	Я	І	Н	Ё	Ы	Н	Ы	Л	Н	А	Ь	Ф	К	М
Ч	Ы	Ш	Е	Т	И	О	Ь	Э	Н	Х	К	Ы	Р	Р	З	Ъ	Ц	Д	М	Ч	Г	О	Ч	А
Ф	Л	Ъ	Ф	Т	Я	М	Х	Щ	В	З	А	Ш	Л	І	Я	Ъ	М	Я	И	Ш	М	Ю	Ч	Л
Ы	С	Е	Щ	В	С	А	Щ	И	Ю	В	Д	Н	Й	Ч	М	Ы	Қ	Ы	Л	А	С	Ы	М	Д
К	В	Д	Т	Н	Ы	Р	Й	Б	В	Л	Щ	В	И	Т	Е	Д	Ю	Ш	Б	З	Ч	О	Э	Ы
Ф	Ш	Т	Ъ	Н	З	Т	Щ	Ш	У	Г	Ц	Р	Г	Л	Ф	Э	І	Б	М	Г	А	А	Щ	Қ
Х	П	Ж	Ъ	Х	Ц	Т	Я	Л	И	Ч	Ж	У	Д	П	Ы	Ф	Ф	Л	М	Н	Т	Б	Ф	Ш
Ь	Л	Ш	В	Ъ	В	Ы	Л	С	Д	В	Ц	П	Э	Ж	У	Қ	И	Ц	І	У	Ъ	Р	Ь	Т
Л	Т	Ы	У	Ё	Ч	Қ	С	Г	К	Ю	Е	У	И	М	Г	Я	Р	Б	Ю	К	П	В	Т	Б
С	Л	К	І	Ш	І	П	Е	Й	І	Л	Э	Ю	Г	Х	Н	Щ	У	И	В	Э	К	Щ	Н	Э
Т	С	Х	Ь	П	Ы	Ж	Я	Ч	Ч	В	Ф	Х	Л	Ъ	Я	К	Т	Е	Б	К	Э	Щ	Ш	Ю
Ф	Ю	Ц	В	Ы	Ф	В	Я	Ч	С	Я	Я	О	Ю	О	В	А	Д	Й	С	Т	Д	Ю	Э	Ч

Мейірімділік Бауырмалдық Жомарттық Ықылас Руханилық Риясыз
Кішіпейіл

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

7-тапсырма

Дұрыс деп тапқан жауаптарыңды белгіле.

1-тест

Абырой дегеніміз:

А) Атақ, даңқ, бедел.

Ә) Абырой – ар-намыстың тазалығы және адам бойындағы ең асыл қасиеттердің бірі; кісілік, адамгершіліктің тірегі.

Б) Айнала қоршаған ортамен ортақ тіл табыса алу.

2-тест

Жауапкершілік дегеніміз:

А) Бір іске жауаптылық, міндеттілік.

Ә) Өмірге, іс-әрекетке ар-ұятпен, аса ұқыптылықпен тәптіптілікпен, адамдықпен қараудың белгісі.

Б) Тапсырылған міндетті орындау.

3-тест

Тәртіп пен парыздың ортақ ұқсастығы неде?

А) Әркімнің адамгершілік қасиеттеріне байланысты өзі біліп атқаратын міндеті.

Ә) Саналы түрде іштей мойындап, өзіңе қажет екенін сезініп, өзі біліп атқаратын борыш.

Б) Амалсыз атқарылатын міндет.

4-тест

Қоғамға қызмет ету:

А) Әрбір адамның шын ықыласпен, қалтқысыз істейтін азаматтық борышы.

Ә) Науқандық шараларға байланысты мақсатты түрде істелетін іс-әрекеттер.

Б) Қоғамдағы белгілі бір топтар айналысатын іс-әрекет.

III ТАРАУ АДАМ ЖӘНЕ ӘЛЕМ

17–18 сабақтар АДАМИ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ЖАРАСТЫҒЫ

Назары әдемінің ой-санасы әдемі келеді, ой-санасы әдемі адам өмірдің рақатын көреді.

Халық даналығы

1-тапсырма

Жағдаятты оқып, жалғастырып жаз.

Данияр сабақтан асығып-аптығып, үйге сөйлей кірді.

- Ата осы неге мені Азамат түсінбейді. Не айтсам да, не істесем де дұрыс емес деп, Арманды жақтайды, оны ақ көңіл дейді. Неге?

Атасы: «Балам, адал ниет адамның мінез-құлқынан, іс-әрекетінен көрініп тұрады. Адамдарды бір-бірімен сол ізгі, таза ниеттері біріктіріп, байланыстырып тұрады.

Адамдарға деген көңілі таза, пейілі ақ, ниеті түзу адал адамды ақ ниет, ақ көңіл дейді. Демек, Арман сондай адам болғаны ғой.

Адамдармен жақсы қарым-қатынаста болу үшін алдымен ниетіңді, пейіліңді түзетуің керек. Жүрегі басқаларға деген сүйіспеншілікке толы, ниеті түзу адам олардан да дәл сондай сүйіспеншілікті, таза ниетті қабылдайды. Ақ ниет ылғи да жақсылыққа бастайды», – деді.

Данияр ойланып қалды.

3-тапсырма

Төменде берілген қасиеттер мен іс-әрекеттердің қайсысы адамдар арасында жақсы қарым-қатынас құруда маңызды деп ойлайсың. Өзіңе маңыздыларынан бастап орналастыр.

Құрметтеу, сыйлау, қолдау көрсету, көңілін аулау, демеп жіберу, әдептілік, инабаттылық, шынайылық, ізгі ниет, түсінісу, бағалау, есептесу, санасу.

A staircase diagram consisting of seven horizontal bars of increasing length from bottom to top, representing a ranking scale. The bars are empty, intended for the user to write the qualities from the list above in order of importance.

5-тапсырма

Сөйлемдерді толықтырып жаз.

Менің ойымша, жақсы оқушы дегеніміз, ол _____

Менің ойымша, жақсы адам дегеніміз, ол _____

Мен сыныптастарымды жақсы көремін себебі _____

Менің ойымша әр адам өзі жақсы болса, онда _____

6-тапсырма

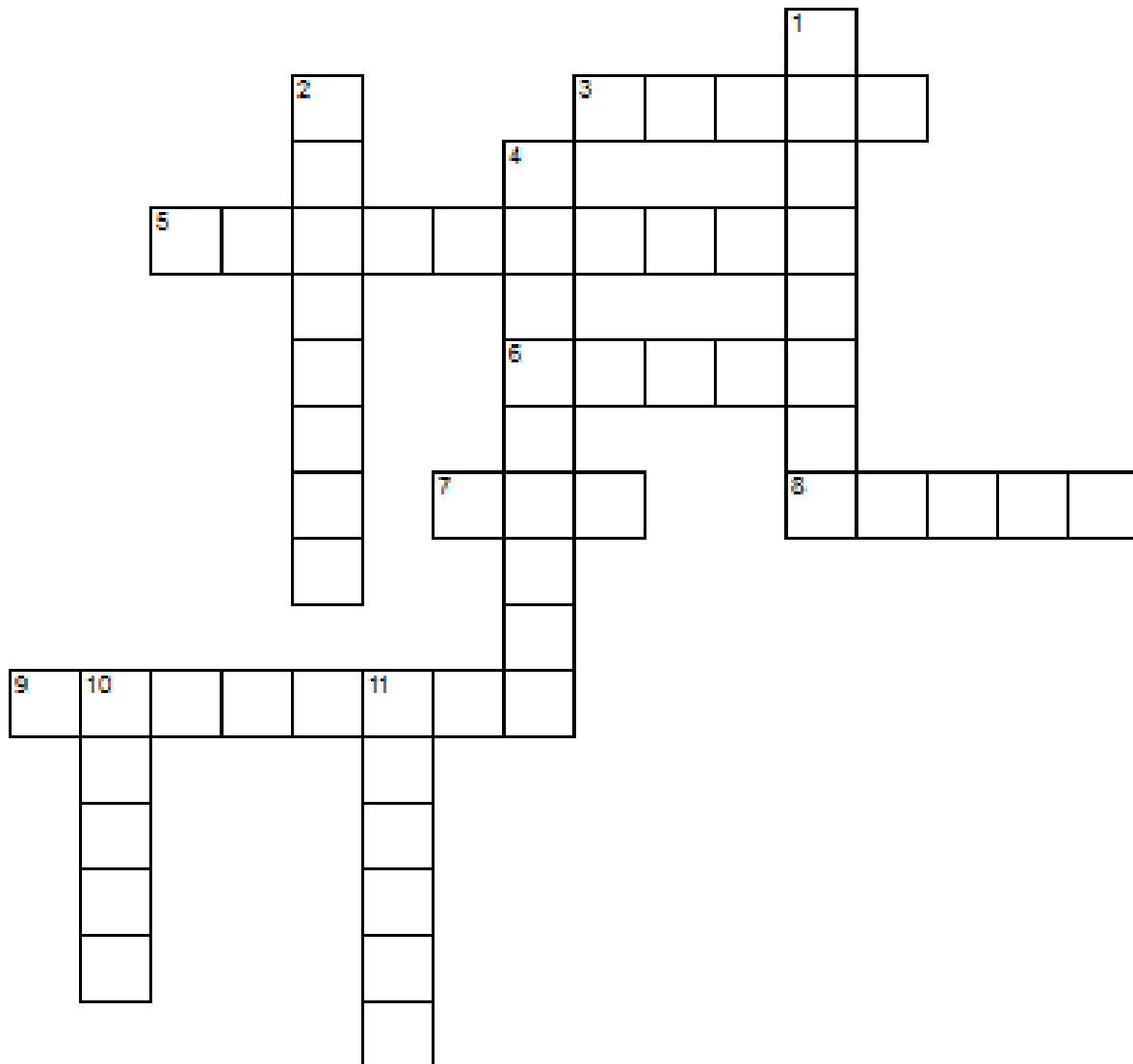
«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

3-тапсырма

Мағыналас сөздер сөзжұмбағы

Сабақ бойы үйренген құндылықтар,
қасиеттер, ақпараттарды пайдаланып,
берілген сөзжұмбақты шешіңдер.

Көлденеңнен

- 3. Әлем
- 5. Мазасыздық
- 6. Шаш
- 7. Үлгі
- 8. Шаш
- 9. Оғаштық

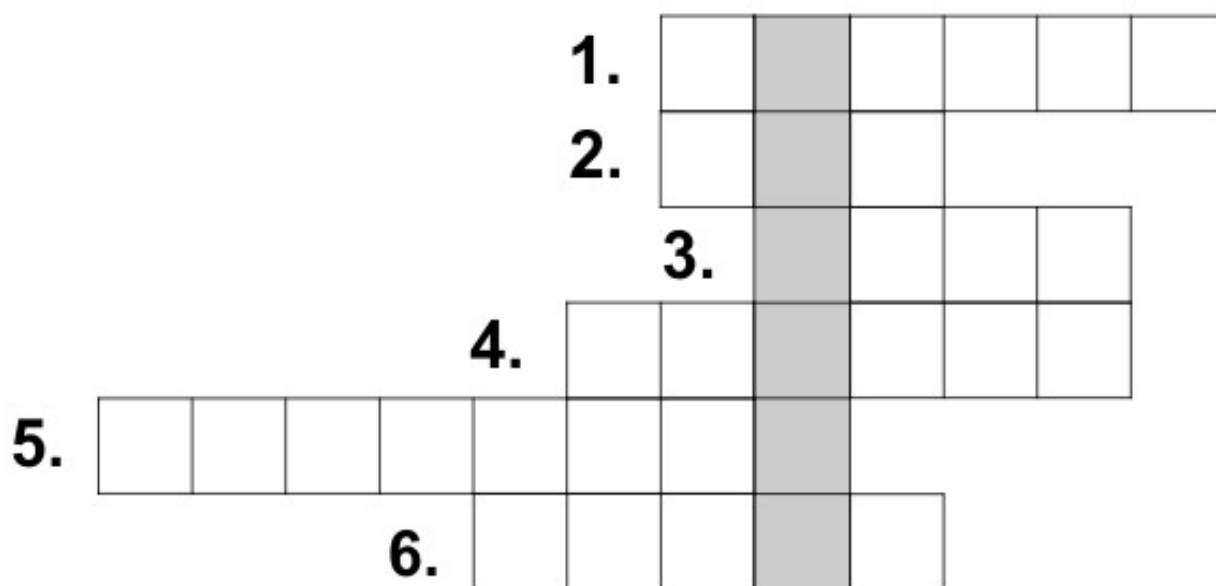
Тігінен

- 1. Қиыншылық
- 2. Реніш
- 4. Әдептілік
- 10. Үлгі
- 11. Нан пісіретін пеш

5-тапсырма

«Менің отбасым» атты сөзжұмбақты дұрыс шешсең, ерекше торкөзден «Отбасы» сөзі шығады.

1. Есіктің екі жағы, екі жақтауы
2. Әкенің әкесі.
3. Үлкендердің адамға ізгі тілік, алғыс білдіруі.
4. Бір әкеден жаралған ағалы-інілер.
5. Ағасына жас жағынан кіші қыз бала.
6. Бірге туған қандас, туыс, ағайын.

6-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

3-тапсырма

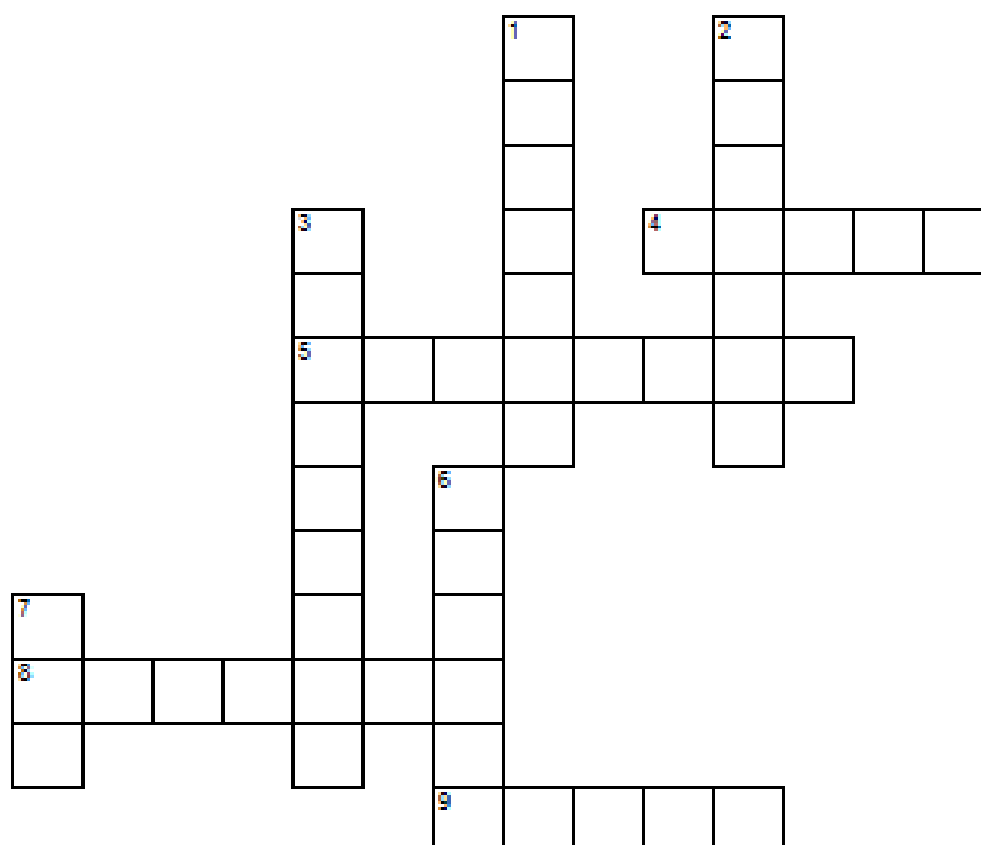
Төменде берілген қасиеттер мен іс-әрекеттердің қайсысы адамдар арасында жақсы қарым-қатынас құруда маңызды деп ойлайсың. Өзіңе маңыздыларынан бастап орналастыр.

Құрметтеу, сыйлау, қолдау көрсету, көңілін аулау, демеп жіберу, әдептілік, инабаттылық, шынайылық, ізгі ниет, түсінісу, бағалау, есептесу, санасу.

A staircase diagram consisting of seven horizontal bars of increasing length from bottom to top, representing a ranking scale. The bars are empty, intended for the student to write the qualities from the list above in order of importance.

4-тапсырма

Сабақ бойы үйренген
ақпараттарды пайдаланып,
сөзжұмбақты шешіңдер

Кө лденәінен

- 4. Қымбат бағалы тас
- 5. Көңілсіз, селқос
- 8. Жақсылық, адалдық
- 9. Жер астындағы байлық

Тігінен

- 1. Рақым, мейірім
- 2. Ақыл-ой, сана-сезім
- 3. Біреуге меншікті, еріксіздік
- 6. Мазақ
- 7. Ылғи, үнемі, кілең

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

23–24 сабақтар АДАМ ЖӘНЕ АДАМЗАТ

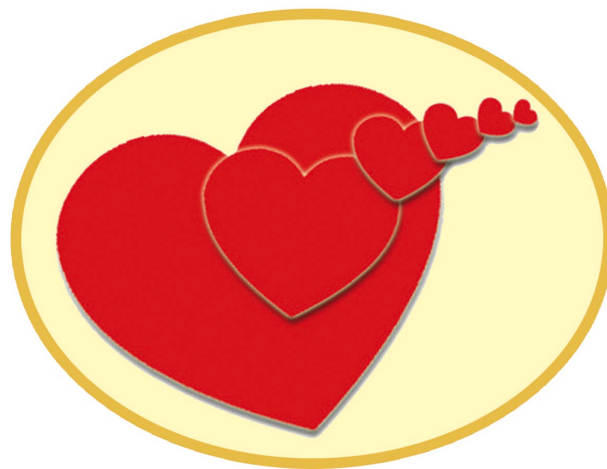
...Адамзаттың бәрін сүй бауырым деп.

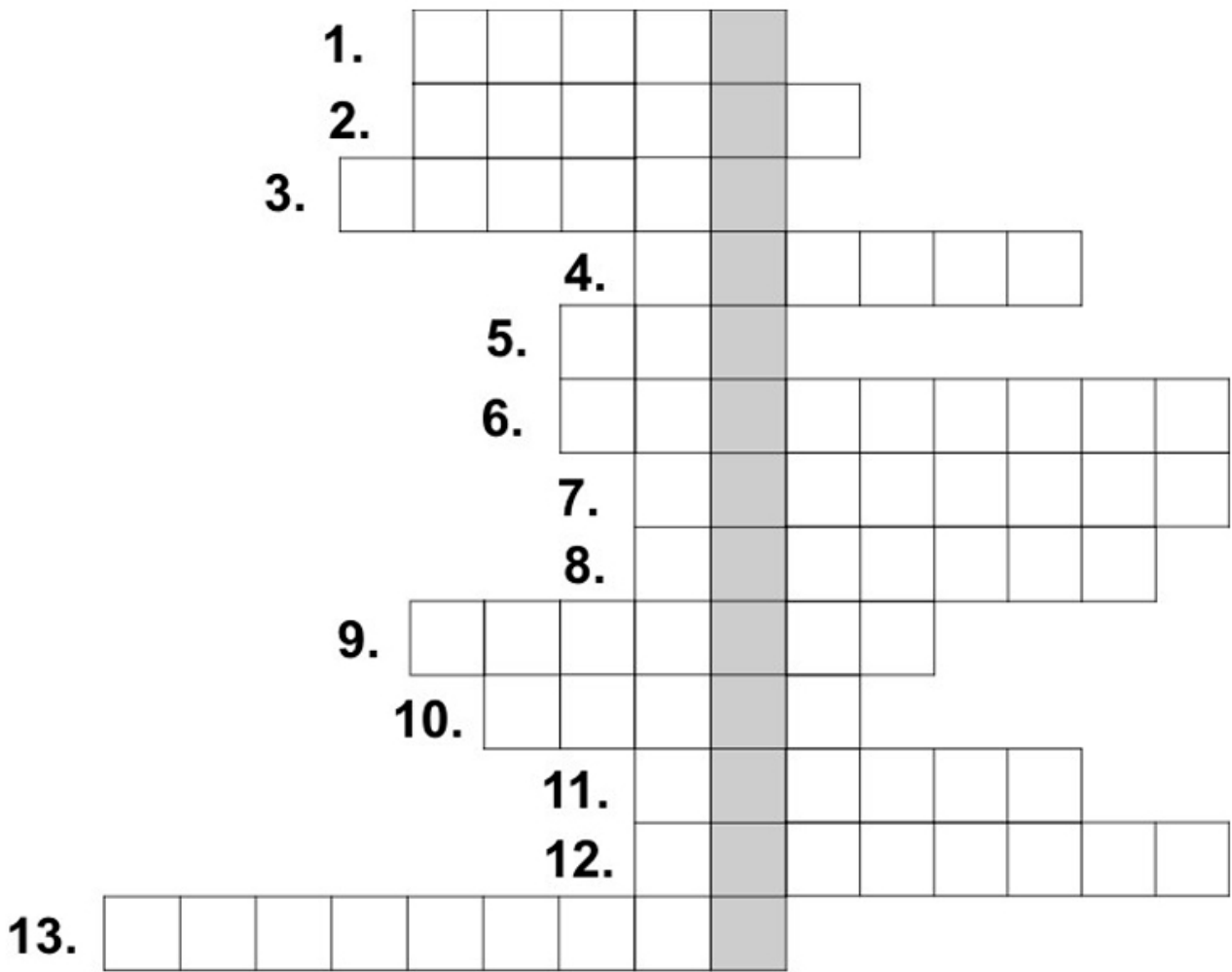
Абай

1-тапсырма

Сөзжұмбақты дұрыс шешсең, ерекше торкөзден адамзатты көркейтуге көмектесетін құндылықтың атауын оқисың.

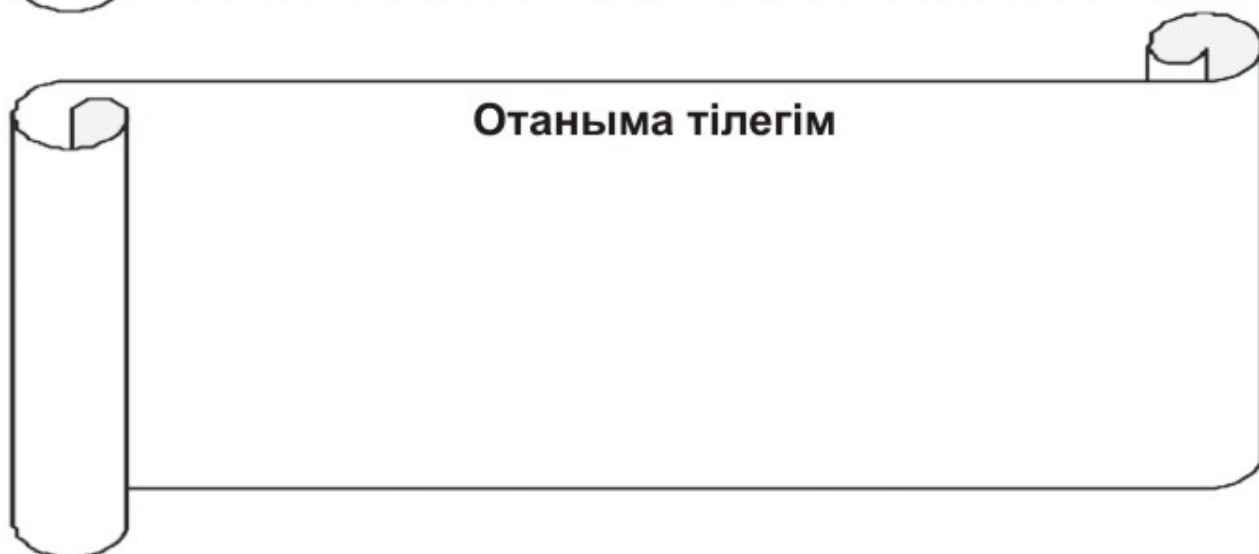
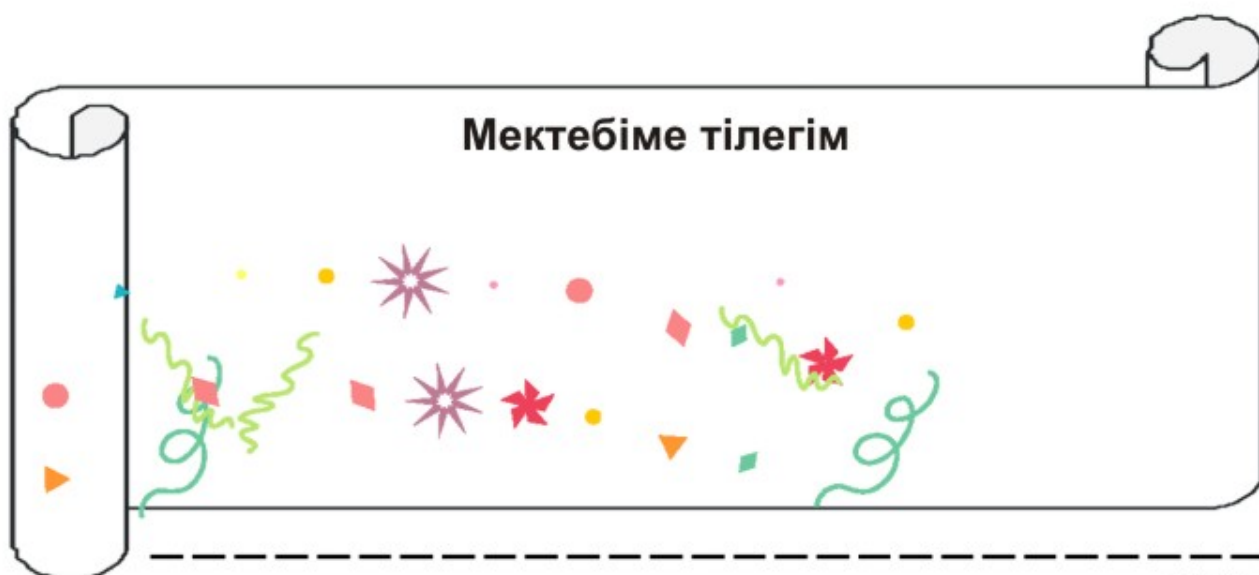
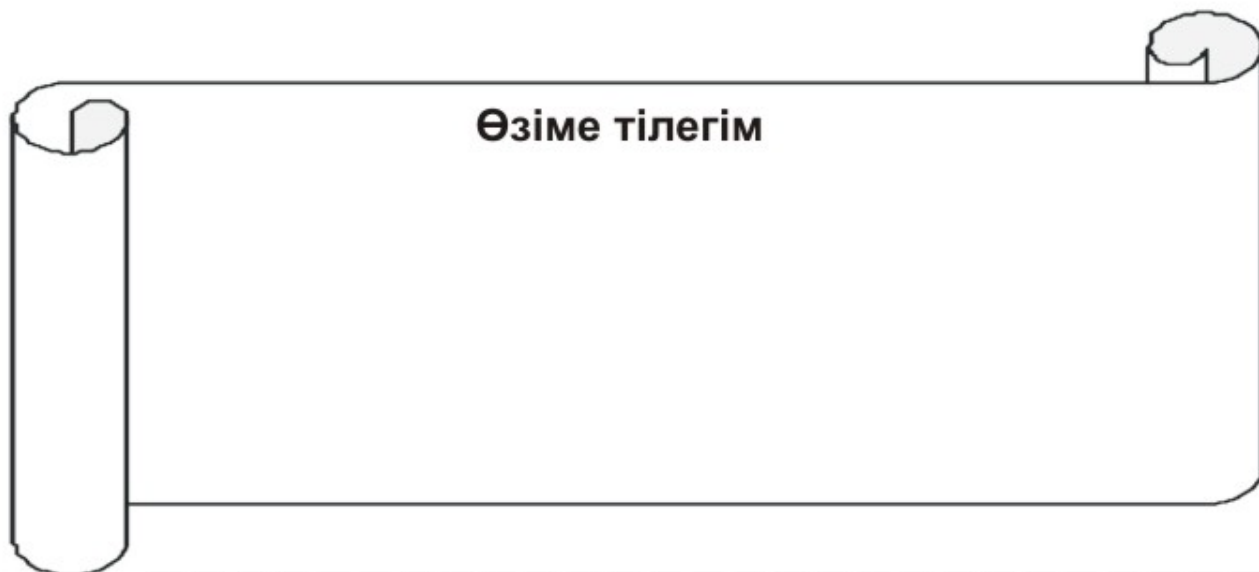
1. Біреудің екінші біреуге ықыласын білдіруі, рақмет айтуы.
2. Ұрпақтан-ұрпаққа көшетін, тарихи қалыптасқан ғұрыптар, қағидалар, құндылықтар.
3. Ар-намыстың тазалығы.
4. Ынтымақтық, ауызбірлік, татулық.
5. Өзіңмен мақсат-мүддесі, арман-тілегі, талап-талғамы бір адам.
6. Адам бойындағы бауырмалдық қасиетті білдіретін ұғым.
7. Бір нәрсені тез сезіне, байқай қоятын, байқампаз.
8. Үлгілі, көргенді, тәрбиелі.
9. Ынтымақшыл, ауызбірлігі күшті.
10. Шыдам, сабыр тағат.
11. Тәртіпті, тәрбиелі, өнегелі.
12. Тілегі бір, ниеттес.
13. Сыпайылық, биязылық, әдептілік.

2-тапсырма

Өз тілектеріңді жазып, қиып алып сыйға ұсын.

3-тапсырма

Төмендегі сөздерге өз ойыңша анықтама беріп көр.

Адам

Адамзат

4-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

6-тапсырма

Өзің үшін дұры деп тапқан жауаптарды белгіле.

1-тест

Қоршаған әлеммен үндестік дегенді қалай түсінесіңдер?

- А) Әлемде адамдардың сүйіспеншілікпен, қиянат жасамай бір бүтін болып қосылуға деген тілектестігінен туындаған үйлесім.*
- Ә) Өзіндік көзқарасы мен сенімі, дүниетанымы.*
- Б) Ортақ тіл табыса алуы.*

2-тест

Отбасындағы бақыт пен тыныштық кімге, неге байланысты?

- А) Уақытқа, қаражатқа, жағдайға.*
- Ә) Отбасы мүшелерінің бір-біріне сүйіспеншілік, жанашырлық, түсіністік пен құрмет танытуына.*
- Б) Оған менің қатысым жоқ. Менің қолымнан не келеді?*

3-тест

Ұжымдағы өзара қарым-қатынастың ізгі, жайлы болуы үшін:

- А) Тәртіп, талап, тазалық, тыныштық, татулық.*
- Ә) Мақсат пен әрекет бірлігі.*
- Б) Жинақылық, тыңғылықтылық.*

4-тест

Әлемнің бөлшегі екеніңді сезінесің бе?

- А) Әрине, бізді қоршап тұрған шексіз кең, әрі мәңгі дүниенің бөлшегімін.*
- Ә) Әлем менсіз де әдемі, әрі шексіз. Ондағы менің орным қайда екені белгісіз.*
- Б) Жоқ. Мен өзімше әлеммін.*

3-тапсырма

Берілген сөзтізбекті дұрыс шешсең, табиғат туралы сөз тіркесті оқуға болады.

I. Дүниедегі барлық органикалық және органикалық емес жаратылыс–1,2,3,4,5,6,7.

II. Ұрпақтардың қамқоршысы, ардақты тұлғаның символы – 8,9,10.

1	2	3	4	5	6	7	-	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

27–28 сабақтар
АДАМНЫҢ РУХАНИ ӘЛЕМІ

**Жүрегіңе сүңгі де, түбін көзде,
Сонан тапқан – шын асыл, тастай көрме.**

Абай

1-тапсырма

Шәкәрім Құдайбердіұлының «Айқап» журналында жарияланған «Білімділерге бес сауал» деген еңбегіндегі сауалдарға өз ойыңды тұжырымдап жаз.

- *Ар-ұждан дегеніміз не?*
- *Адам өмірінің мәні неде?*
- *Ең жақсы адам кім?*
- *Адамның адамгершілігі уақыт ағымына қарай өзгере ме?*
- *Адамның адами қасиеті жаңара ма, әлде туа біте ме?*

2-тапсырма

Төмендегі мәтінді оқып, автордың ішкі жан-дүниесін сипаттап жаз.

Шәкәрім жеті жасында өлең шығарып жаза бастаған. Әкесі қайтыс болғаннан кейін көп ұзамай қыстаудың қасындағы төбеде жалғыз отырып, тасқа өрмелеп бара жатқан жұлдыз құртты езіп өлтіріп алады. Сол кезде оған жаны ашып, жетімдігі есіне түсіп, «құрт» болып өлең шығарады. Жазған өлеңінен ақындық көрген Абай оған өлеңді қалай жазу керек, қандай өлең жазу керектігін айтып көп ақыл-кеңес берген.

*Өлтірдің, онан таптың қандай пайда?
Өмір сүріп жүруші ем жазда сайда.
Жетімдік қандайлығын көзің көрді,
Кешегі тірі жүрген әкең қайда?!
Менің де жетім қалды балаларым,
Олар да жылайды аңсап аналарын.
Өзің жетім, жетімді аясаңшы,
Жоқ екен басыңда ми – саналарың.*

4-тапсырма

Сөздерді орнына қойып, өсиет сөзді тауып, жаз.

	л	Інан		сын
		ни		андаймын

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

2-тапсырма

Сөздер мен олардың анықтамаларын салыстырып, әрбір терминнің өзіне сәйкес келетін анықтамасын тауып, сызықпен бағыттап көрсет.

Ұғым	Анықтамалары
1. Жасампаз	1) Шығармашылық жолмен белгілі бір нәрсені жасаушы.
2. Жасампаздық	2) Еңбекте жаңалық атаулыны қалыптастырушылық.

4-тапсырма

Жасампаздық пен шығармашылықтың өзара ұқсастығы мен айырмашылығын тауып, кестені толтыр.

<i>Ұқ с а с т ы ғ ы</i>	<i>Айырмашылығы</i>
Жасампаздық	
Шығармашылық	

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін толтыр.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

3-тапсырма

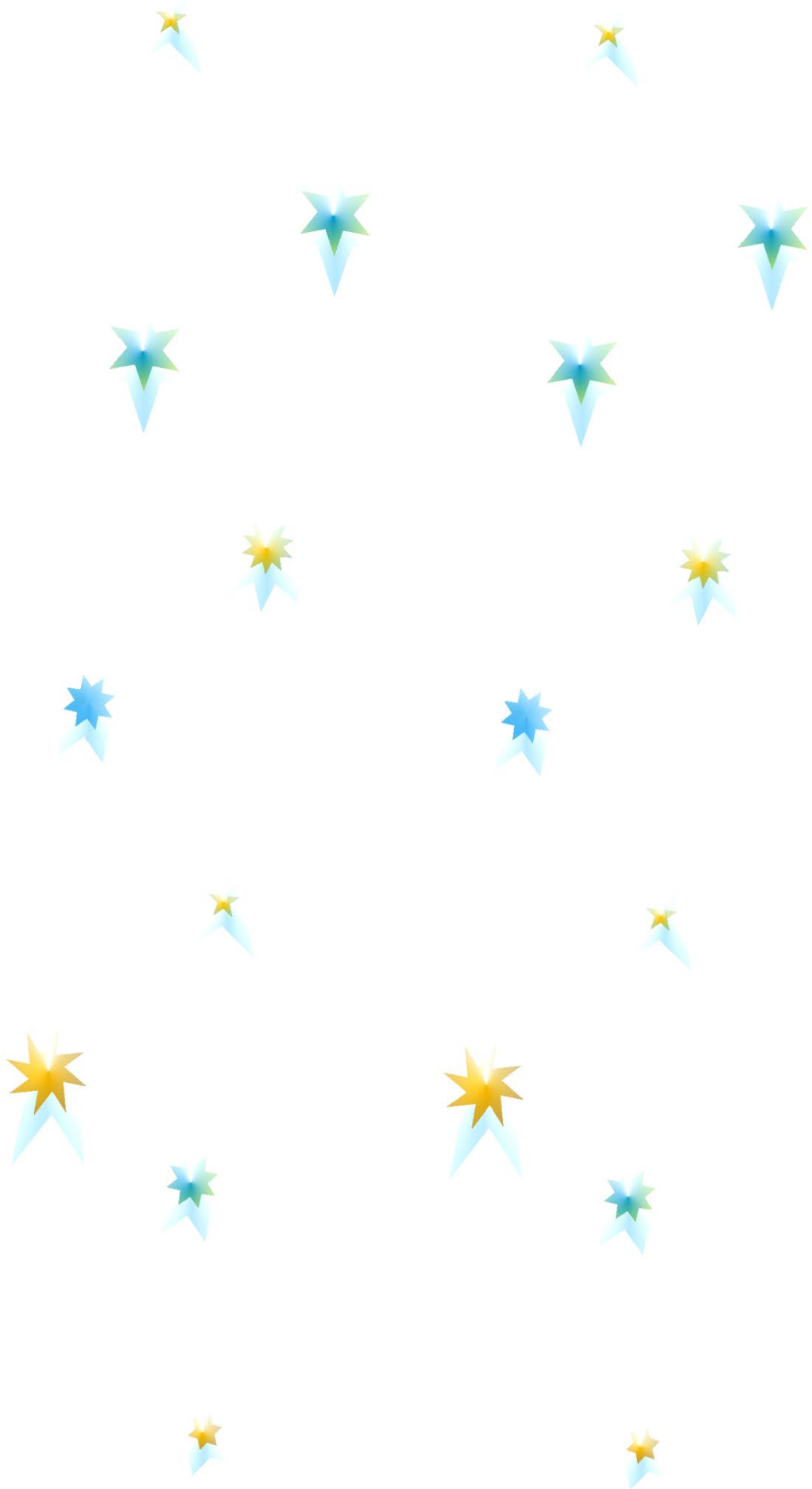
Өз сүйіспеншілігіңді кімге, неге білдірер едің?

Сүйіспеншілік сезіміңді гүл кескінінде бейнелеп көрсет.

Гүл күлтешелеріне өз сүйіспеншілігіңді кімге, неге арнайтыныңды жаз.

Суреті қиып алып, өзің жақсы көретін адамыңа сыйла.

5-тапсырма

«Сабақтағы сабақ» кестесін қорытындыла.

Білем	Біліп алдым	Мүмкін емес	Сабақ болды

7-тапсырма

Өзің үшін жұрыс деп тапқан жауаптарды белгіле.

1-тест

Қоршаған әлеммен үндестік – адамның риясыз сүйіспеншілігі пен қиянат жасамауының жемісі.

А) Әрбір адамның қоршаған әлемді риясыз жақсы көруі міндетті емес.

Ә) Қоршаған әлеммен үндестікті адамдармен тіл табысу арқылы да жасауға болады.

Б) Мен толық келісемін.

2-тест

Л.Толстойдың «Жақсы нәрсе туралы ойлан, сонда ойларың ізгі істер жасауға дағдыланады» деген ойына пікірім.

А) Мүмкін емес. Адамның ылғи да өз ойын басқарып, қадағалап отыруға шамасы жетпейді.

Ә) Дұрыс айтады. Адамның ойы ісі болады сондықтан адам өз ойын реттеп, басқарып отыруы керек.

Б) Ол үшін адамға өте мықты ерік-күш керек. Оған барлығының шамасы жетер ме екен?!

3-тест

Адам жасампаздығы – ізгілігінде деуге бола ма?

А) Жоқ. Өркениет дамып отырған заманда олай дей алмаймын.

Ә) Иә, келісемін. Барлық ашылулар, жаңалықтар болып, адамдар арасындағы ізгілік, жақсылық жасау, мейірімділік болмаса мына өмір не болар еді!

Б) Мүмкін. Бірақ толықтай қосыла алмаймын.

4-тест

Сүйіспеншілік – ол айналамыздағы әлемді өзгерте алатын қуатты энергия. Сенің көзқарасың?

А) Өте дұрыс айтады адам сүйіспеншілікпен дүниеге келеді, бүкіл өмірін сүйіспеншілікпен өткізеді.

Ә) Мүмкін, бірақ сүйіспеншілікті түсінбейтіндерді қайтеміз?

Б) Өмірдің мәні сүйіспеншілікпен өлшенбейді.

СӨЗЖҰМБАҚТАРДЫҢ ЖАУАБЫ

5-6-сабақтағы 3-тапсырманың жауабы:

**Сен де бір кірпіш дүниеге,
Кетігін тап та, бар қалан.**

7-8-сабақтағы 2-тапсырманың жауабы:

Еңбек пен бақыт егіз. Мақал.

9-10 - сабақтағы 3 -тапсырманың жауабы:

Абырой – ар еңбегі. Мақал.

13-14 - сабақтағы 3 -тапсырманың жауабы:

			ә	д	е	п	т	і	л	і	к		
						а	д	а	л	д	ы	қ	
а	д	а	м	г	е	р	ш	і	л	і	к		
			б	а	у	ы	р	м	а	л	д	ы	қ
					а	з	а	м	а	т	т	ы	қ

15-16-сабақтағы 3-тапсырманың жауабы:

Берілген әріптер тізбегін
мұқият қарап, төменде берілген
жақсы қасиеттерді тауып, оқыңдар.

Мейірімділік Бауырмалдық Жомарттық Ықылас Руханилық Риясыз
Кішіпейіл

17-18-сабақтағы 4-тапсырманың жауабы:

Назары әдемінің ой-санасы әдемі, ой-санасы әдемі адам өмірдің рақатын көреді.

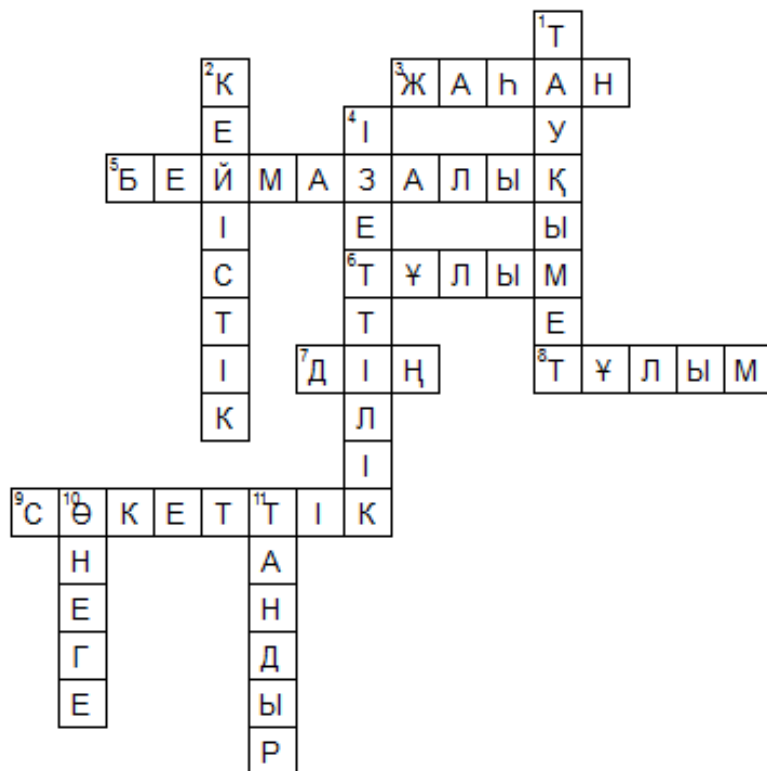
Халық даналығы.

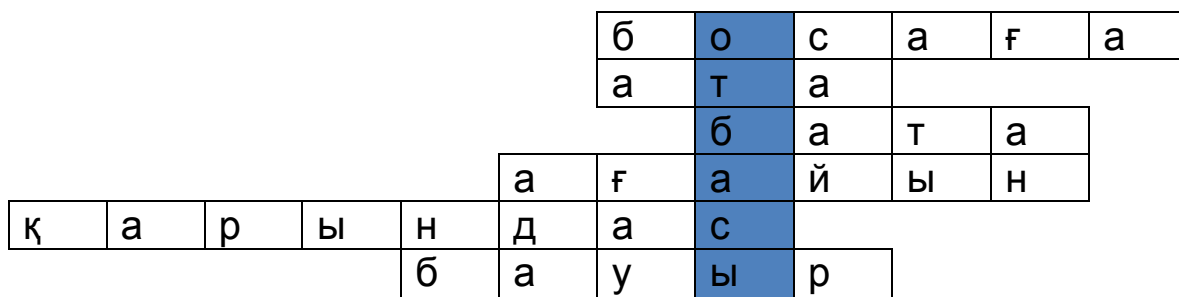
19-20-сабақтағы 3-тапсырманың жауабы:

Мағыналас сөздер сөзжұмбағы

Сабақ бойы үйренген құндылықтар, қасиеттер, ақпараттарды пайдаланып, берілген сөзжұмбақты шешіңдер.

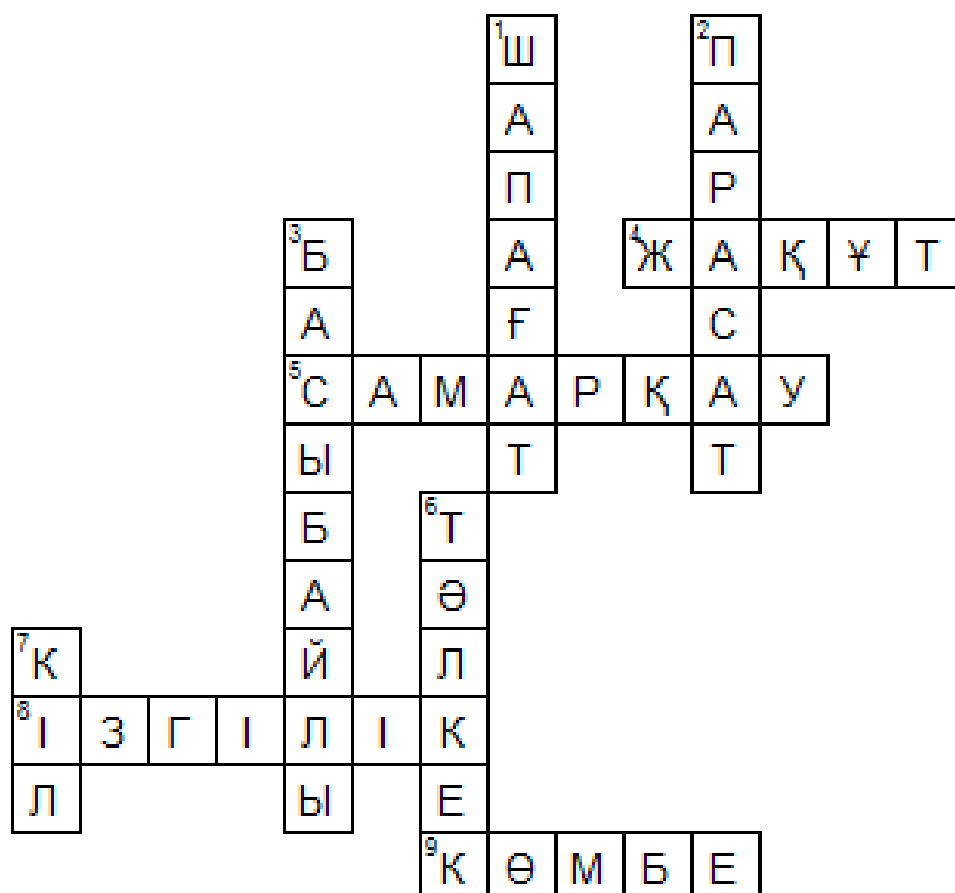

19-20-сабақтағы 5-тапсырманың жауабы:

21-22-сабақтағы 4-тапсырманың жауабы:

**Сабақ бойы үйренген
ақпараттарды пайдаланып,
сөзжұмбақты шешіңдер**

Кө лденеңінен

4. Қымбат бағалы тас [ЖАҚҰТ]
5. Көңілсіз, селқос [САМАРҚАУ]
8. Жақсылық, адалдық [ІЗГІЛІК]
9. Жер астындағы байлық [КӨМБЕ]

Тігінен

1. Рақым, мейірім [ШАПАҒАТ]
2. Ақыл-ой, сана-сөзім [ПАРАСАТ]
3. Біреуге меншікті, еріксіздік [БАСЫБАЙЛЫ]
6. Мазақ [ТӘЛКЕК]
7. Ылғи, үнемі, кілең [КІЛ]

Ө ЗІНӨ Э ТАҢУ
ОҚУШЫ ДӘПТЕРІ

7-СЫНЫП

Редакторы С.С. Нуркеева
Суретшісі: Т. Жубанышева